

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग
केन्द्रीय मत्स्य प्रबर्द्धन तथा संरक्षण केन्द्र
प्राकृतिक जलाशय मत्स्य प्रबर्द्धन एवं संरक्षण केन्द्र
चौथो त्रैमासिक तथा वार्षिक प्रगति समिक्षा गोष्ठी

आ.व. २०८१/०८२
२०८२ श्रावण ७ गते
वेबसाईट: nwfpchetauda.gov.np
ईमेल: fdchetauda@gmail.com

प्रस्तुतकर्ता:
सरोज कुमार यादव
केन्द्र प्रमुख

प्राकृतिक जलाशय मत्स्य प्रवर्द्धन एवं संरक्षण केन्द्र, मकवानपुर

बर्तमान अवस्था

- ☐ कूल क्षेत्रफल:- ४७.९ हेक्टर
- ☐ जलाशयको क्षेत्रफल:- १७.६९ हेक्टर
- ☐ पोखरी संख्या:- ४४ (रिजरभ्वायर सहित)
- ☐ प्रयोगमा आएको पोखरी संख्या -४४
- ☐ स्थायी जनशक्ति (पदपूर्ति) :- १६ (६)

➤ उद्देश्य

प्राकृतिक जलाशयहरू (घोल, ताल एवं सिम, रिजर्भ्वायर तथा अन्तरप्रदेशीय नदी प्रणाली) मा मत्स्य पालन संभाव्यता अध्ययन/सर्वेक्षण र संरक्षण सम्बन्धी कार्य

प्राकृतिक जलाशयमा आश्रित समुदायको सामाजिक/आर्थिक पक्षको अध्ययन र उपयुक्त कार्यक्रम निर्धारण एवं कार्यान्वयन

प्राकृतिक जलाशयमा उपयुक्त हुने माछा तथा संभाव्य अन्य जलीय जीव तथा बनस्पतिहरूका जात/प्रजातिहरूको विकास र प्रवर्द्धन

केन्द्रको कार्य विवरण

- प्राकृतिक जलाशय र त्यसमा रहेका माछा लगायत जलीय जीवहरूको सूची (Inventory) तयार एवं अद्यावधिक गर्ने ।
- प्राकृतिक जलाशयहरूमा संभाव्यता अध्ययन/सर्वेक्षण गरी उपयुक्त मत्स्यपालन, मत्स्य पर्यटन कार्यक्रम निर्धारण एवं कार्यान्वयन गर्ने ।
- प्राकृतिक जलाशयहरूमा आश्रित समुदायको सामाजिक/आर्थिक पक्षको अध्ययन, सरोकारवाला निकाय र संघ संस्थाबीच समन्वय र उपयुक्त कार्यक्रम निर्धारण एवं कार्यान्वयन गर्ने ।
- प्राकृतिक जलाशयमा जलीय जैविक विविधता कायम राख्न संरक्षण सम्बन्धि कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- प्राकृतिक जलाशयमा उपयुक्त हुने माछा तथा संभाव्य अन्य जलीय जीवका जात/प्रजातिहरूको विकास र प्रवर्द्धन गर्ने ।
- मत्स्य रोग, मत्स्य दाना र पानीको गुणस्तर सम्बन्धी प्रयोगशाला सेवा संचालन गर्ने ।
- मत्स्य विज्ञ उत्पादन, वितरण र मत्स्य सम्बन्धी प्राविधिक सेवा प्रवाह गर्ने ।

चौथो त्रैमासिक विनियोजन खर्चको अवस्था

रु लाखमा

वार्षिक विनियोजन रु. लाखमा			चौथो त्रैमासिक विनियोजन			चौथो त्रैमासिक खर्च		
पूँजीगत	चालु	जम्मा	पूँजीगत	चालु	जम्मा	चालु	पूँजीगत	कुल
१६४	२५४	४१८	०.०	५२.२९	५२.२९	६५.६४	५२.७२	११८.३६

चौथो त्रैमासिक भारित तथा वित्तीय प्रगतिको सारांश

वार्षिक बजेट रु. लाखमा	चौथो त्रैमासिक भारित प्रगति प्रतिशत	वित्तीय प्रगति प्रतिशत	
		चौथो त्रैमासिक विनियोजनको तुलनामा	वार्षिक विनियोजनको तुलनामा
४१८	१००	२२६.३५	२८.३९

वार्षिक विनियोजन खर्चको, भारित तथा वित्तीय प्रगतिको सारांश

रु लाखमा

वार्षिक विनियोजन रु. लाखमा			वार्षिक खर्च		
पूँजीगत	चालु	जम्मा	चालु	पूँजीगत	कुल
१६४.०	२५४.०	४१८.०	१९५.९	१०१.४६	२९७.३९

वार्षिक भारित प्रगति प्रतिशत	वित्तीय प्रगति प्रतिशत
१००	७१.१५

मूख्य मूख्य क्रियाकलापहरुको लक्ष्य, प्रगति र उपलब्धिहरु

क्र.सं.	लक्षित प्रमुख क्रियाकलाप	वार्षिक लक्ष्य	वार्षिक प्रगति	सम्पादित क्रियाकलापबाट प्राप्त उपलब्धि (लाभग्राही संख्या, परिमाणात्मक र गुणात्मक विश्लेषण समेत समावेश गरी)
१.	नर्सरी पोखरी १,२ र माउ पोखरी ६,७ मा RCC wall निर्माण	२१० मी.	१००	➤ माउ पोखरी ६ र ७ को कम्जोर डिल ७१ मी पक्कि भएको र नर्सरी ११, १ र २ को कम्जोर डिल पक्कि भएको ➤ कम्पन कार्प माउ तथा भुरा व्यवस्थापन सहज भएको
२.	फार्मको अतिक्रमण रोक्न तथा सुरक्षाको लागि boundary वाल निर्माण	२८० मी	१००	• फर्मको उत्तर- पश्चिम कुना (ढकाल टोलको २८० मी boundry निर्माण भएको • फर्मको जग्गा अतिक्रमण रोकिने तथा चोरी सिकारी कम हुने
नोट: टेण्डरबाट बाँकी रकम १. RCC wall बाट २४.३९ लाख र २. boundary वाल निर्माणबाट ३५.३५ लाख गरि जम्मा रु ५९.७४ लाख समय सिमा भित्र अभयअर्पण गरिएको				

मूख्य मूख्य क्रियाकलापहरुको लक्ष्य, प्रगति र उपलब्धिहरु

क्र.सं.	लक्षित प्रमुख क्रियाकलाप	वार्षिक लक्ष्य	वार्षिक प्रगति	सम्पादित क्रियाकलापबाट प्राप्त उपलब्धि (लाभग्राही संख्या, परिमाणात्मक र गुणात्मक विश्लेषण समेत समावेश गरी)
३.	फ्राई उत्पादन(संख्या हजारमा)	१०००	१००	- गुणस्तरीय खाने माछाको भुरा बिक्रिवितरण ३०५ जना कृषक लाभान्वित
४.	फिगरलिङ्ग उत्पादन(संख्या हजारमा)	२००	१००	- गुणस्तरीय खाने माछाको भुरा बिक्रिवितरण १२५ जना कृषक लाभान्वित
५.	ह्याचलिङ्ग उत्पादन (संख्या हजारमा)	२००००	१००	- गुणस्तरीय खाने माछाको भुरा बिक्रिवितरण ४८३ जना कृषक लाभान्वित

मूख्य मूख्य क्रियाकलापहरुको लक्ष्य, प्रगति र उपलब्धिहरु

क्र.सं.	लक्षित प्रमुख क्रियाकलाप	वार्षिक लक्ष्य	वार्षिक प्रगति	सम्पादित क्रियाकलापबाट प्राप्त उपलब्धि (लाभग्राही संख्या, परिमाणात्मक र गुणात्मक विश्लेषण समेत समावेश गरी)
६.	जलिय जीव मारी जीविकोपार्जन गर्ने जनसमुदाय तथा विभिन्न सरोकारवालासंग प्राकृतिक जलाशय संरक्षण सम्बन्धि स्थलगत अन्तरक्रिया कार्यक्रम	२ पटक	१००	➤ स्थानीय सरकारको सहित ६२ जना माझी, मलाहाको सहभागितामा स्थलगत अन्तरक्रिया कार्यक्रम संचालन (सप्तकोशी नदि प्रणाली) ➤ प्राकृतिक जलाशय संरक्षण सम्बन्धि कानून प्रावधानको प्रयोग गर्ने तथा ब्यारेक क्षेत्र buffer zone को संरक्षण गर्ने ➤ स्थानीय सरकारको सहित ७२ जना माझी, मलाहाको सहभागितामा स्थलगत अन्तरक्रिया कार्यक्रम संचालन (लोहोजारा दह र झोर दह)

मूख्य मूख्य क्रियाकलापहरूको लक्ष्य, प्रगति र उपलब्धिहरू

क्र.सं.	लक्षित प्रमुख क्रियाकलाप	वार्षिक लक्ष्य	वार्षिक प्रगति	सम्पादित क्रियाकलापबाट प्राप्त उपलब्धि (लाभग्राही संख्या, परिमाणात्मक र गुणात्मक विश्लेषण समेत समावेश गरी)
७.	प्राकृतिक जलाशयमा जलीय जैविक विविधता संरक्षण तथा त्यसमा आश्रित समुदायको जीवन उकास्नको लागि सचेतनामुलक कार्यक्रम	३ पटक	१००	➤ स्थानीय सरकारको सहित ६४ जना माझी, मलाहाको सहभागितामा सचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन (बागमती नदि प्रणाली, राजदेवी न.पा.) ➤ स्थानीय सरकारको सहित ५३ जना माझीहरूको सहभागितामा सचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन (तामाकोशी नदि प्रणाली, मन्थली न.पा.-८, गाईखुरा) ➤ स्थानीय सरकारको सहित ५५ जना माझी, मलाहाको सहभागितामा सचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन (झांज नदि प्रणाली, गढीमाई नगरपालिका वाड-९) ➤ बागमती नदी तथा झांज नदीमामा लाग्ने ठेक्का स्थानीय सरकारले संचालन गर्ने र जलचर सम्बन्धि कानूनको पालना गरेर ठेक्का लगाउने ➤ तामाकोशी नदीमा करेन्ट लगाउने कार्य स्थानीय सरकारले कडाईका साथ पालना गर्ने र स्थानीय सरकार र यस केन्द्रको सहकार्यमा आउँदो वर्ष गर्दी माछाको भुरा छाड्ने

मूख्य मूख्य क्रियाकलापहरुको लक्ष्य, प्रगति, उपलब्धिहरु

क्र.सं .	लक्षित प्रमुख क्रियाकलाप	वार्षिक लक्ष्य	वार्षिक प्रगति	सम्पादित क्रियाकलापबाट प्राप्त उपलब्धि (लाभग्राही संख्या, परिमाणात्मक र गुणात्मक विश्लेषण समेत समावेश गरी)
८.	स्थानीय जातका माछा संकलन, संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम	३ पटक	१००	➤ १३ जातको स्थानीय जातको माछा संकलन भएको थियो र उक्त माछा यस केन्द्रको प्रयोगशालामा संरक्षण गरि राखिएको र आउँदो आ.व. मा museum स्थापना गरि राखिने
९.	नदी तथा तालमा फिस क्याच एसेसमेन्ट, सेम्पल प्रिजर्वेशन तथा वायोनिम्नोलोजिकल अध्ययन एवं प्रतिवेदन	३ पटक	१००	➤ तमोर नदि प्रणालीमा नदीको किनारमा माझी बस्तीको बसोबास रहेको र विभिन्न क्षेत्रमा छरिएर रहेको पाईयो तथा ४ वटा अध्ययन स्थान छनौट भएको र उक्त स्थानमा लगभग ३२५ घरधुरी माझी समुदाय रहेको पाईयो ➤ तमोर नदीमा अध्ययनको क्रममा ६ प्रजातिको माछा जालमा परेको र माझीहरुसंगको छलफल अनुसार season अनुसार ४५ जातसम्मको माछा पाईने विवरण प्राप्त भएको छ ➤ कालीगण्डकी नदी प्रणालीको ड्याम वरीपरी ३८ घरधुरी माझी बस्तीको बसोबास रहेको र विभिन्न क्षेत्रमा छरिएर रहेको पाईयो तथा २ वटा अध्ययन स्थान छनौट भएको र उक्त स्थानमा लगभग १८० घरधुरी माझी समुदाय रहेको पाईयो

बजेट वक्तव्य/नीति तथा कार्यक्रम माइलस्टोनहरूको कार्यान्वयन तथा प्रगतिको अवस्था

सि.नं.	मत्स्य भुराको विवरण	एकाई	वार्षिक लक्ष्य	वार्षिक प्रगति	प्रगति प्रतिशत	कैफियत
१	फ्राई उत्पादन तथा बिक्रीवितरण (हजारमा)	संख्या	१०००.०	१३३५.४६८	१००	
२	फिगरलिङ्ग उत्पादन तथा बिक्रीवितरण (हजारमा)	संख्या	२००.०	२५८.२५०	१००	
३	ह्याचलिङ्ग उत्पादन तथा बिक्रीवितरण (हजारमा)	संख्या	२००००.०	२४१५०.०	१००	

कार्यालयको जनशक्तिको अवस्था

क्र.सं.	पद	स्वीकृत	पदपुर्ति	रिक्त
१	रा.प.द्वि.(प्रा.) मत्स्य व.म.वि.अ.	१	१	०
२	रा.प.तृ.(प्रा.) मत्स्य म.वि.अ.	२	२	०
३	रा.प.अ.प्र.(प्रा.) मत्स्य प्रा.स.	५	२	३
४	रा.प.अ.द्वि.(प्र.) लेखा (सहलेखापाल)	१	०	१
५	रा.प.अ.द्वि.(प्र.) खरिदार	१	१	०
६	चालक (हल्का सवारी)	१	१	०
७	कार्यालय सहयोगी	५	५ (करार बाट राखिएको)	०
	जम्मा	१६	१२	४
	करारमा कार्यरत			
८	सुरक्षा करार	६	६	
९	मलाह करार	७	७	
१०	स्वीपर सेवा करार	१	१	
११	बगैचा सेवा करार	१	१	
	कुल जम्मा	३१	२७	

वार्षिक अवधिको राजस्व संकलन

रु. १६,७१,७१९.८५

राजस्वको स्रोत: माछाको भुरा तथा खाने माछा बिक्रीवितरणबाट तथा अन्य प्रशासनिक गैरकर राजस्व

कार्यालयको वेरुजु विवरण

शुरुको वेरुजु	यस आ.व. मा थप भएको	कुल वेरुजु	वेरुजु फछोट	फछोट गर्न बाँकी	कैफियत
९,९२,५८७.००	१०७२३१.००	१०९९८१८.०	७४६८६८.०	२४५७१९.०	सम्परीक्षणको लागि पेश गरेको

कार्यक्रम कार्यान्वयनमा भएका नीतिगत, प्राविधिक तथा व्यवहारजन्य बाह्य समस्याहरू केही भएमा

क्र.सं.	समस्या	पर्न गएको असर	प्रयास तथा सुझावहरू
१	पानी	➤ धमिलो पानी ह्याचरिमा पसेर ह्याचलिङ्ग मर्ने गरेको	➤ चैत-बैशाखमा खडेरी तथा असार साउनमा बाढीको समस्या ➤ करार खोलाबाट पानी lift गरेको
२	जनसक्ति	लक्षित कार्यक्रमहरू समयमा संचालन गर्न कठिनाई भएको	➤ दरबन्दी अनुसार पदपूर्ति हुनु पर्ने
३	भवन तथा अन्य भौतिक संरचना	➤ भवनहरू जिर्ण अवस्थामा रहेको र बस्न अभाव रहेको ➤ फार्मको बाटोको अवस्था जीर्ण भएकोले उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा वृद्धि हुन नसकेको	➤ नयाँ भवनहरू निर्माण गर्नुपर्ने ➤ बाटो सुधार गर्नुपर्ने

लक्ष्य नतोकिएका अन्य सम्पादित कार्यक्रमहरु केही भए प्रगति विवरण

- ✓ जग्गा अतिक्रमणको समस्या (करिब १२ बिघा, रंगशाला, हेल्थपोस्ट, निजि मान्छेको होटल, टहरा, रेस्टुरेन्ट), जस मध्ये ९ कट्टा खाली गर्न सफल र अन्य खाली गराउने क्रममा
- ✓ उन्नत घाँस नेपियर, बदामे घाँस तथा केरा ग्रास कार्प जातको माछाको आहाराको रुपमा उत्पादन
- ✓ ढलेपढेका तथा जोखिमयुक्त काठ लिलामी गरि बिगतमा करिब १० लाख राजस्व संकलन तथा यस वर्ष पनी जोखिमयुक्त रुख, काठ अभिलेख तयार पारी लिलामीको प्रक्रियामा रहेको
- ✓ बढीबाट पोखरी जोगाउन नाला निकास तथा पानी व्यवस्थापन
- ✓ जलीय जैविक विविधता सम्बन्धि प्रदर्शनीमा भाग लिएको

चालु आ व मा सम्पादित उल्लेखनीय कार्यहरुको दृश्य प्रस्तुति (pictures)

सम्पादित कार्य ववरण	उपपल्थि	फोटो
नर्सरी पोखरी १,२ र माउ पोखरी ६,७ मा RCC wall निर्माण 	➤ माउ पोखरी ६ र ७ को कम्जोर डिल ७१ मी पक्कि भएको र नर्सरी ११, १०, १ र २ को कम्जोर डिल १३९ मि. पक्कि भएको ➤ कमन कार्प माउ व्यवस्थापन सहज भएको	
  		

चालु आ व मा सम्पादित उल्लेखनीय कार्यहरुको दृश्य प्रस्तुति (pictures)

सम्पादित कार्य ववरण	उपपल्थि	फोटो
फार्मको अतिक्रमण रोक्न तथा सुरक्षाको लागि boundary वाल निर्माण 	- फर्मको उत्तर- पश्चिम कुना (ढकाल टोलको २८०मी boundry निर्माण भएको - फर्मको जग्गा अतिक्रमण रोकिने तथा चोरी सिकारी कम हुने 	

चालु आ व मा सम्पादित उल्लेखनीय कार्यहरुको दृश्य प्रस्तुति (pictures)

सम्पादित कार्य ववरण	उपपल्धि	फोटो
कार्यालय भवन परिसर सौन्दर्यकरण 	- कार्यालय आउने बाटोमा फुल क्यारी निर्माण (२० मी.) भएको - कार्यालय परिसरमा रहेको शाखा बाटो, bike राख्ने ग्यारेज र badminton court निर्माण, 	

चालु आ व मा सम्पादित उल्लेखनीय कार्यहरुको दृश्य प्रस्तुति (pictures)

सम्पादित कार्य ववरण	उपपल्थि	फोटो
जलिय जीव मारी जीविकोपार्जन गर्ने जनसमुदाय तथा विभिन्न सरोकारवालासंग प्राकृतिक जलाशय संरक्षण सम्बन्धि स्थलगत अन्तरक्रिया कार्यक्रम 	➤ स्थानीय सरकारको सहित ६२ जना माझी, मलाहाको सहभागितामा स्थलगत अन्तरक्रिया कार्यक्रम संचालन (सप्तकोशी नदि प्रणाली) ➤ प्राकृतिक जलाशय संरक्षण सम्बन्धि कानून प्रावधानको प्रयोग गर्ने तथा ब्यारक क्षेत्र buffer zone को संरक्षण गर्ने ➤ स्थानीय सरकारको सहित ७२ जना माझी, मलाहाको सहभागितामा स्थलगत अन्तरक्रिया कार्यक्रम संचालन (लोहोजारा दह र झोर दह) 	

चालु आ व मा सम्पादित उल्लेखनीय कार्यहरुको दृश्य प्रस्तुति (pictures)

सम्पादित कार्य ववरण	उपपल्थि	फोटो
नेपालमा पाहिने जलीय बनस्पति पहिचान तथा profile तयार पर्ने 	➤ ५ प्रजातिका जलीय बनस्पतिको पहिचान गरिएको (निलकमल, मखाना, कमल, सिङ्गाढा, duckweed) ➤ केन्द्रको बनस्पति पोखरीमा रोपिएको ➤ मखानाको बिउ ल्याई पोखरीमा छरेको (वृद्धि, विकास हेर्न) 	

चालु आ व मा सम्पादित उल्लेखनीय कार्यहरुको दृश्य प्रस्तुति (pictures)

सम्पादित कार्य ववरण	उपपत्ति	फोटो
प्राकृतिक जलाशयमा जलीय जैविक विविधता संरक्षण तथा त्यसमा आश्रित समुदायको जीवन उकास्नको लागि सचेतनामुलक कार्यक्रम	➤ स्थानीय सरकारको सहित ६४ जना माझी, मलाहाको सहभागितामा सचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन (बागमती नदि प्रणाली, राजदेवी न.पा.) ➤ स्थानीय सरकारको सहित ५३ जना माझीहरुको सहभागितामा सचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन (तामाकोशी नदि प्रणाली, मन्थली न.पा.-८,गाईखुरा) ➤ बागमती नदीमा लाग्ने ठेक्का स्थानीय सरकारले संचालन गर्ने र जलचर सम्बन्धि कानुनको पालना गरेर ठेक्का लगाउने ➤ तामाकोशी नदीमा करेन्ट लगाउने कार्य स्थानीय सरकारले कडाईका साथ पालना गर्ने र स्थानीय सरकार र यस केन्द्रको सहकार्यमा आउँदो वर्ष गर्दी माछाको भुरा छाड्ने	

चालु आ व मा सम्पादित उल्लेखनीय कार्यहरुको दृश्य प्रस्तुति (pictures)

सम्पादित कार्य ववरण	उपपल्थि	फोटो
विश्व मत्स्य दिवस 	• स्कुल शिक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत २ वटा विद्यालयका १३० जना विद्यार्थीहरुलाई प्रशिक्षण • रयाली संचालन • स्थानीय सरकारको उपस्थितिमा १०००० स्थानीय जातका भुरा करार खोलामा छाडिएको 	

चालु आ व मा सम्पादित उल्लेखनीय कार्यहरुको दृश्य प्रस्तुति (pictures)

सम्पादित कार्य ववरण	उपपल्थि	फोटो
स्थानीय जातको माछा संकलन तथा व्यवस्थापन 	➤ ९ जातको स्थानीय जातको माछा संकलन भएको थियो ➤ कोशी नदि प्रणालीमा (कोशी ब्यारेक वरिपरी) लगभग ५०० जना माझी, मलाहा माछा मारी जीविकोपार्जन गर्दै आएको पाईयो ➤ कलामा नदीमा लगभग १५० जना माझी, मलाहा माछा मारी जीविकोपार्जन गर्दै आएको पाईयो 	

चालु आ व मा सम्पादित उल्लेखनीय कार्यहरुको दृश्य प्रस्तुति (pictures)

सम्पादित कार्य ववरण	उपपल्लि	फोटो
नदी तथा तालमा फिस क्याच एसेसमेन्ट, सेम्पल प्रिजर्वेशन तथा बायोनिम्नोलोजिकल अध्ययन एवं प्रतिवेदन 	➤ तमोर नदि प्रणालीमा नदीको किनारमा माझी बस्तीको बसोबास रहेको र विभिन्न क्षेत्रमा छरिएर रहेको पाईयो तथा ४ वटा अध्ययन स्थान छनोट भएको र उक्त स्थानमा लगभग ३२५ घरधुरी माझी समुदाय रहेको पाईयो ➤ तमोर नदीमा अध्ययनको क्रममा ६ प्रजातिको माछा जालमा परेको र माझीहरुसंगको छलफल अनुसार season अनुसार ४५ जातसम्मको माछा पाईने विवरण प्राप्त भएको छ 	

